

Abstrakt

Zubní sklovina, obsahující až 96 % minerálních látek, je považována za nejtvrďší materiál v lidském těle. Slouží také díky periodicitě jejího přirůstání v době vývoje zubu jako permanentní záznam o charakteru vývoje v odpovídajícím věku. Pro svou odolnost vůči postdepozičním změnám je také vhodným zdrojem informací v bioarcheologii, kdy lze rekonstruovat růst a vývoj minulých populací. V průběhu tvorby zubu může dojít ke vzniku defektu, přičemž nejrozšířenějším jsou hypoplazie zubní skloviny. Hypoplazie zubní skloviny, zkoumané makroskopickými a mikroskopickými metodami, jsou klíčovým indikátorem stresových událostí a jejich dlouhodobých dopadů na zdraví historických populací. **Makroskopické metody** zahrnují vizuální a hmatovou kontrolu vzorků a poskytují rychlý přehled o přítomnosti hypoplazie a základních charakteristikách defektů. Oproti tomu mikroskopické metody umožňují detailní analýzu mikrostruktury skloviny včetně hodnocení prenatalního stresu. Aplikační studie zaměřené na hypoplastické defekty v bioarcheologii ukazují na jejich negativní vliv na věk dožití, rovněž jako pomocný indikátor pomáhají lépe chápat rozdíly ve stravovacích návycích v závislosti na zdravotním stavu, socioekonomický statusu či migraci historických populací. Hypoplazii zubní skloviny lze považovat za univerzální indikátor stresu a podvýživy, přičemž konkrétní příčiny jejího vzniku se liší podle prostředí, kulturních praktik a sociální struktury populací. Platí však, že vztah mezi přítomností defektu a horšími životními podmínkami není přímočarý, a problematiku navíc komplikuje tzv. osteologický paradox.

Klíčová slova:

sklovina, hypoplazie, Barkerova hypotéza, zdravotní stav minulých populací, stres